

اگرچه نیت خوبی است زیستن ...
اما خوشا که دست به تصمیم بهتری بزنیم!

 www.konkursara.com

 ۰۲۱۵۵۷۵۶۵۰۰

دانلود بهترین جزوات در

کنکورسرا

کنکورسرا

مرجع تخصصی قبولی آزمون فرهنگیان و آزمون استخدامی آموزش و پرورش

خلاصه درس چهاردهم (متناسب با شرایط محیط اجتماعی مدارس مطالب تنظیمی می تواند متفاوت باشد).

- خانواده مطلوب دارای ویژگی های زیر است: تعامل صمیمانه و گرم با یکدیگر داشتن اعضای خانواده، احترام متقابل به حقوق یکدیگر، شناخت وظایف نقش خود و تعهد به ایفای وظایف، فراهم آوردن نیازهای مادی در حد توان، تامین نیازهای عاطفی متعادل، تامین نیازهای معنوی و آرامش روحی، آراستگی و پاکیزگی تن و جان،
- خانواده اولین نهاد و گروهی است که با تولد مان در آن عضو می شویم و اولین جامعه پذیری مان در آن شکل می گیرد. هویت اجتماعی و هویت فرهنگی ما با خانواده شروع می شود. شخصیت کودک که در خانواده شکل می گیرد مبنای کل شخصیت در طول زندگی انسان هاست. خانواده علاوه بر شکل گیری شخصیت فرزندان به تثبیت شخصیت آنها نیز می پردازد. محبت، علاقه و عشق در خانواده و در تعامل اعضای خانواده با یکدیگر شکل می گیرد. در محیط خانواده اولین آموزش ها نسبت به جامعه و فرهنگ صورت می گیرد. زندگی در خانواده یک نیاز فطری و دائمی افراد است. در همه ادیان نهاد خانواده را کانون آرامش و آسایش معرفی کرده اند و از پیروان خود می خواهند که با تشکیل خانواده به خود و جامعه صفا و ارتباط سالم هدیه کنند و به معنای حقیقی زندگی دست رسی پیدا کنند.
- کارکردهای خانواده: فرزندآوری و تولید نسل جهت حفظ جامعه. نگهداری از نوزادان، کودکان و سالمندان نیازمند. تعلیم و تربیت فرزندان جهت ایفای نقش های اجتماعی (خانوادگی، اقتصادی، سیاسی و آموزشی). تامین نیازهای عاطفی و روانی اعضای خانواده و کمک به کاهش فشار عصبی و روحی. کمک به تامین نیازهای مادی و جسمانی و اقتصادی اعضای خانواده (خانواده در کسب شغل و فعالیت های اقتصادی به فرزندان خود کمک های اساسی و شایانی دارد). کمک به تامین نیازهای شناختی، معرفتی و معنوی (هویت های اجتماعی افراد یعنی شناسایی موقعیت ها و جایگاه های اجتماعی در روند ارتباطی خانواده شکل می گیرد. همچنین هویت فرهنگی یعنی شکل گیری مجموعه ای از عقاید و ارزش های اجتماعی که بر اساس آنها می توانیم نقش های خود را در جامعه به درستی ایفا کنیم).
- شناسایی و توصیف تکالیف و حقوق نقش های خانوادگی: پدر، مادر و فرزندان (دختر و پسر) هر یک در برابر دیگر اعضای خانواده خود دارای وظایف و تکالیفی هستند و متقابلاً از حقوق و درخواست هایی نیز برخوردار هستند. حیث خانواده مساعدترین مکان برای رشد کودک و تعالی فکری و جسمی اوست و در صورت برخورداری کودک از تربیت و حفاظت از سوی والدین، او می تواند به عنوان سرمایه ای گران بها وارد جامعه شود. اما زمانی که والدین برخلاف مسئولیت خود عمل کرده و در تربیت کودک سهل انگاری کنند، آن زمان کودک پرورش یافته در این نوع خانواده به سهولت در معرض بزهکاری قرار می گیرد.

- ارتباط نوجوان با والدینش، شکل گیری هویت او را تحت تأثیر قرار می دهد. الگوی تعامل خانواده بر رشد نوجوان در حیطه هویت تأثیرگذار است. شکل گیری هویت موفق در نوجوان محصول ۴ عامل: رشد شناختی، ارتباط با والدین، تجارب خارج از خانواده و زمینه های گسترده تر اجتماعی است. «انعطاف پذیری خانواده» و «انسجام» به گونه ای معنادار شکل گیری هویت نوجوانان دختر و پسر را تحت تأثیر قرار می دهد. بحث هویت از آن جهت دارای اهمیت است که اصولاً احساس هویت انسان در مورد جامعه یا هر پدیده دیگر حتی احساس هویت در خصوص خداوند، وی را به رعایت هنجارها ملزم می کند و مانند عاملی بازدارنده در انحرافات او عمل می کند. اگر به نوجوانان و جوانان اعتماد شود، احترام به شخصیت و هویت آنها گذاشته شود و حقوق آنان به رسمیت شناخته شود، مسلماً آنها در جامعه فرصت های بی نظیری را خلق خواهند کرد. اما اگر بی اعتمادی ترویج شود، زمینه بروز آسیب های اجتماعی فراهم شده و این آسیب های اجتماعی ممکن است به بحران اجتماعی تبدیل یا هدایت شوند.
- خانواده به فرزندانش می آموزد که چگونه ارتباط برقرار کنند، هماهنگی ایجاد کنند، تأثیر گذاشته و تأثیر پذیرند و چگونه ارزش ها و میراث فرهنگی و اجتماعی را به نسل بعد از خود منتقل کنند. در واقع خانواده حلقه واسط بین فرد و جامعه تلقی می شود و نقش اساسی و بی مانندی در پیوند فرد و جامعه دارد و این نوع تربیت فرزند و کارآمد کردن او، بهترین خدمتی است که خانواده به جامعه ارائه می کند جو مثبت خانواده های منسجم که همراه با احساس مسئولیت پذیری متقابل است، زمینه مساعدی برای به دست آوردن ویژگی های مثبت مانند: هدفمندی، تلاش برای عالی بودن و نظام و سازماندهی در فرزندان به وجود می آورد اگر کودکان در خانواده ای قرار گیرند که نسبت به نیازهای فکری و روحی کودکان بی توجه نبوده و پدر و مادر و اعضای دیگر خانواده به سؤالات آنها با حوصله و به طور صحیح پاسخ دهند، اساس و چارچوب فکری کودکان درست پایه ریزی خواهد شد.
- تفاوت های خانواده ایرانی نسبت به خانواده غربی: خانواده در غرب از واژه فامیلیا گرفته شده است و فامیلیا واحدی اقتصادی خویشاوندی بود که بیشتر کارکرد تولیدی و مادی داشت. امروزه واحد خانواده هسته ای و کوچک شده است. در گذشته های نه چندان دور در محیط خانواده سه نسل (پدربزرگ و مادربزرگ ها، والدین و فرزندان) در کنار یکدیگر زندگی می کردند ولی امروزه بعد خانواده کوچک تر شده است. در ایران تلاش ها می شود که خانواده سنتی را حفظ کنند اما در کشورهای غربی این بینش وجود ندارد. در غرب خانواده به هر شکلی از زندگی افراد با فرزندان گفته می شود و همه این سبک های زندگی پذیرفته شده است اما در ایران تمرکز بر شکل کامل خانواده یعنی پدر، مادر و فرزندان است و سیاست ها در این راستا تنظیم می شود. در غرب از طریق نهادهای اجتماعی مانند اداره کار یا بهزیستی یا خانه سالمندان تلاش می شود تا بخشی از کارکردهای خانواده سنتی فراهم شود.
- هویت تاریخی خانواده ایرانی را توضیح دهد. خانواده ایران باستان خانواده ای پدرسالار و پدرتبار بوده است. یعنی اصل و نسب افراد از طریق پدر مشخص می شده است. خانواده ها گسترده بوده است یعنی چندنسل شامل پدربزرگ و مادربزرگ ها، پدر و مادر، عموها و عموزادگان، دایی ها و دایه ها و نوادگان می شده است. ازدواج در ایران امری مقدس بوده است

در گذشته ها سن ازدواج پایین بوده و بیشتر براساس نظر والدین تصمیم می گرفتند که این پدیده امروزه تغییراتی یافته است. سبک زندگی خانوادگی در دهه های اخیر با توجه به ورود فناوری های ارتباطی جدید دستخوش تغییراتی شده که بازتاب های مثبت و منفی در پی داشته است. خانواده سنتی در عصر قدیم با خانواده دوران مدرن (صنعتی) و دوران پسا مدرن دارای تفاوت های معنا داری است. خانواده سنتی بسیار عاطفی بودند و از نظر شغلی با یکدیگر پیوستگی داشتند. در دوران مدرن خانواده ها کوچک از نظر تعداد شدند و در بعد عاطفی سردتر و کم ارتباط تر شدند و فاصله بین نسلی بیشتر شد. در دوران پسا مدرن تلاش می شود به کمک نهادهای اجتماعی و آموزشی بعد عاطفی و اقتصادی خانواده بهبود یابد. در این دوران پدرسالاری یا مادرسالاری کم کم کنار می رود و به جای آن شایسته سالاری و مشارکت گروهی قرار می گیرد. در دوران سنتی و دوران مدرن پدر نقش محوری و سالاری دارد. در دوران سنتی افراد زود ازدواج می کردند و معمولاً با اقربا و خویشان وصلت صورت می گرفت که در دوران مدرنیته و پسا مدرن این الگوی همسرگزینی تغییر یافته است.

هویت فطری خانواده: انسان فطرتاً، نیازمند زندگی اجتماعی و خانوادگی است. نیروی درونی و فطری انسان او را به سمت تشکیل خانواده به پیش می برد. در کانون خانواده انسان با معنای حقیقی عشق، عطوفت، صفا، مهربانی و انسانیت آشنا می شود. در محیط خانواده فرد می تواند نارسایی ها و آسیب های اجتماعی را پاک کند و مجدداً برای حضور در عرصه های اجتماعی آماده شود.

پرسش های درس چهاردهم

۱- خانواده مطلوب از چه ویژگی هایی برخوردار است؟ ۱- تعامل صمیمانه با یکدیگر ۲- رعایت حقوق یکدیگر ۳- ایفای

نقش و وظایف به نحو مناسب ۴- تلاش جهت تامین نیازهای مادی و روانی یکدیگر

۲- چرا خانواده مهم ترین نهاد اجتماعی و رکن اصلی جامعه است؟ زیرا خانواده اولین نهاد و گروهی است که با تولد مان

در آن عضو می شویم و اولین جامعه پذیری مان در آن شکل می گیرد. هویت اجتماعی و هویت فرهنگی ما با خانواده شروع می شود.

شخصیت کودک که در خانواده شکل می گیرد و سپس تثبیت می شود.

- **۳- خانواده در ادیان مختلف چه جایگاهی دارد؟** در همه ادیان نهاد خانواده را کانون آرامش و آسایش معرفی کرده اند و از پیروان خود می خواهند که با تشکیل خانواده به خود و جامعه صفا و ارتباط سالم هدیه کنند و به معنای حقیقی زندگی دست رسی پیدا کنند.

- **۴- مهم ترین کارکردهای خانواده را بنویسید: ۱-** فرزندآوری و تولید نسل ۲- نگهداری از نوزادان، کودکان و سالمندان
نیازمند ۳- تعلیم و تربیت، جامعه پذیری و فرهنگ پذیری فرزندان ۴- تامین نیازهای عاطفی و روانی ۵- تامین نیازهای مادی و اقتصادی ۶- هویت یابی اجتماعی و فرهنگی

۵- منظور از تکالیف و حقوق متقابل چیست؟

کند نقش مقابل خود را به حقوق رسانیده است. و عکس آن. دو نقشی که متقابل هستند در برابر یکدیگر وظایفی دارند که وظیفه هریک حقوق نقش مقابل اش خواهد بود. مثلا وظایف پدر از حقوق مادر است و وظایف مادر از حقوق پدر محسوب می شود.

- **۶- برخی از تکالیف و حقوق متقابل نقش های خانوادگی را بنویسید:** برخی از وظایف والدین: فراهم ساختن محیط مناسب و با انسجام جهت رشد فکری و جسمی فرزندان ۲- نگهداری و مراقبت از فرزندان و سالخوردهگان ۳- کمک به کسب شناخت و هویت یابی فرزندان ۴- کمک به ایجاد مهارت های شغلی و استقلال شخصیت . برخی از وظایف فرزندان در برابر والدین عبارتند از: ۱- همراهی و کمک به والدین در امور خانه ۲- اطاعت از اوامر والدین ۳- تلاش جهت کسب استقلال فکری، اجتماعی و اقتصادی ۴- همراهی با ارزش ها و آرمان خانوادگی
- **۷- عوامل موثر در شکل گیری درهویت نوجوانان چیست؟ ۱-** رشد شناختی (توانایی در تفکر، تصمیم گیری، حل مسئله، قضاوت) ۲- ارتباط با والدین، ۳- ارتباطات با گروه همسالان ۴- نقش پذیری
- **۸- اعتماد به نوجوانان چه تاثیراتی به دنبال دارد؟** موجب شکوفایی استعدادها، رشد شناختی، افزایش بلوغ عاطفی و هیجانی او می شود و احتمال درگیری با آسیب های اجتماعی را در او به حداقل می رساند.
- **۹- ایفای نقش ها در خانواده ایرانی با خانواده غربی چه تفاوت هایی دارد؟** خانواده ایرانی بر انتقال ارزش های معنوی و دینی تاکید دارد ولی خانواده غربی به این موضوع کمتر اهمیت می دهد. خانواده ایرانی بر انتخاب نقش های اقتصادی و اجتماعی فرزندان حساس تر است.

- **۱۰- خانواده در طول تاریخ دچار چه تحولات هویتی شده است؟** خانواده سنتی بسیار عاطفی بودند و از نظر شغلی با یکدیگر پیوستگی و ارتباط بیشتری داشتند. در دوران مدرن خانواده ها کوچک از نظر تعداد شدند و در بعد عاطفی سردتر و کم ارتباط تر شدند و فاصله بین نسلی بیشتر شد. در دوران پسامدرن تلاش می شود به کمک نهادهای اجتماعی و آموزشی بعد عاطفی و اقتصادی خانواده بهبود یابد. در دوران سنتی و دوران مدرن پدر نقش محوری و سالاری دارد. در دوران سنتی افراد زود ازدواج می کردند و معمولا با اقربا و خویشان وصلت صورت می گرفت که در دوران مدرنیته و پسامدرن این الگوی همسرگزینی تغییر یافته است.
- **۱۱- آیا تشکیل خانواده یک نیاز فطری محسوب می شود؟** بله، نیروی درونی و فطری انسان او را به سمت تشکیل خانواده به پیش می برد. در کانون خانواده انسان با معنای حقیقی عشق، عطف، صفا، مهربانی و انسانیت آشنا می شود.